

Lausunto maantieverkon nopeusrajoitusohjeen päivittämisestä ja kriteerien vaikutuksista

Kaupunginhallitus 17.06.2024 § 172
346/00.04.00/2024

Valmistelija

Tekninen johtaja Korte Antti

Väylävirasto pyytää lausuntoa maanteiden nopeusrajoitusohjeen päivityksessä esitetyn vaihtoehdon vaikutuksista. Väylävirastossa on käynnissä maanteiden nopeusrajoitusohjeen päivitys. Tavoitteena on, että nopeusrajoitusjärjestelmä on kokonaisuutena johdonmukainen ja linjassa nykyisten liikenne- ja ympäristöolosuhteiden kanssa. Siten ohjeella pyritään varmistamaan yhteneväinen palvelutaso eli saavutettavuus ja turvallinen liikenne koko maassa. Liikenneympäristöön sopivat nopeusrajoitukset vaikuttavat eniten moottoriajoneuvoilla liikkuvien matka-aikoihin ja liikenneturvallisuuteen, mutta myös suojattomien liikkujien, kuten kävelen tai pyörällä liikkuvien, kokemaan turvallisuuden tunteeseen.

Liikenneturvallisuusstrategian mukaan Suomella on tavoitteena liikenneturvallisuuden nollavisio vuoteen 2050 mennessä eli 0 kuolemaa liikenteessä. Päivitettävän ohjeen muutokset ovat askel kohti tätä visiota. Ohjeen päivittäminen ja Ruotsissa käytössä olevan 100 km/h nopeuskriteerin tarkastelu on kirjattu kansallisen liikenneturvallisuusstrategian toimenpiteeksi ja Väyläviraston vastuulle.

Ohjetyössä on keskitytty liikenneturvallisuusstrategian toimeksiannon mukaisesti 100 km/h nopeusrajoituksen kriteerien määrittelyyn, koska sillä nopeudella on valtakunnallisesti suuri vaikutus sekä liikenneturvallisuuteen että saavutettavuuteen. Ohjeessa esitettyjen kriteerien perusteella valtakunnallisesti nopeusrajoitus laskisi 100 km/h:sta 80 km/h:aan noin 1800 kilometrillä. Tämä on 4,5 % siitä tieverkosta, joka ei ole yleisrajoituksen piirissä.

Muutos kohdistuu teihin, joilla onnettomuusriski on kohonnut. Näitä teitä ovat vähäliikenteiset maantiet ja vilkasliikenteiset tiejaksot, joilla kohtaamisonnettomuusriski on kohonnut. Muutokset jakautuvat maantieteellisesti tasaisesti ympäri Suomea, mutta kohdistuvat kilometrimäärällisesti eniten Lappiin, Pohjois-Pohjanmaalle ja Etelä-Pohjanmaalle johtuen näiden alueiden maanteiden kapeudesta ja käytäntöjen yhtenäistämisestä. Suurimmat vaikutukset liikennesuoritteen näkökulmasta kohdistuvat kuitenkin vilkkaimmille teille. Vaikutukset maakuntakeskuksien saavutettavuuteen ovat pienet, suuri osa tienkäyttäjistä saavuttaa lähimmän maakuntakeskuksen edelleen alle tunnissa. Matka-aikaa muutos lisäisi kaupunkien välillä kahdesta viiteen minuuttia. Liikenneturvallisuushyötyinä muutos tarkoittaa 14,1 miljoonaa euron lisäsäästöä onnettomuuskustannuksina. Arvioitu kuolemien (3,8) ja vakavien loukkaantumisten (3,4) vuotuinen vähenemä on yhteensä noin 7. Aikavaikutuksina muutos tarkoittaa 12,5 miljoonaa euron lisäkustannuksia. Polttoainekustannuksina muutos tuo lisäsäästöä 4,1 miljoonaa euroa ja hiilidioksidipäästösäästöjä 0,4 miljoonaa euroa. Liikenneturvallisuushyödyt ovat siis aikakustannusmenetyksiä suuremmat. Kokonaisuudessaan positiivinen kustannusvaikutus on 6,1 miljoonaa euroa.

Väylävirasto pyytää lausuntoja päivitettävän maanteiden

nopeusrajoitusohjeen vaikutuksista, joiden kautta tulee esille sidosryhmien tietoa ja näkökulmia liikenneturvallisuuteen ja nopeusrajoitusten vaikutuksiin.

Väylävirasto pyytää lausuntoa erityisesti seuraavista asioista:

1. Millaisia vaikutuksia arvioitte suunnitelluilla maanteiden nopeusrajoitusten muutoksilla olevan toimintaan (aikataulut, matka-ajat, koettu turvallisuus ja saavutettavuus, kävelyn ja pyöräliikenteen turvallisuus jne.)?
2. Mitä mieltä olette liikenneturvallisuuden parantamisesta nopeusrajoituksia muuttamalla? Millaisia muita keinoja ehdottaisitte ajatellen myös rajallisia rahallisia resursseja väyläverkon kehittämiseen?
3. Miten maanteiden nopeusrajoitukset tukevat valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman asettamia tavoitteita ja alueenne liikennejärjestelmän kehittämisen suunnitelmia?
4. Muita huomioitasi, mitä?

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 4.7.2024.

Lisätietoja asiasta: toimialajohtaja Virpi Anttila, etunimi.sukunimi@vayla.fi, p. 029 534 3642

Lausunto

Loimaan kaupungin alueella kulkee useita merkittäviä maanteitä kuten Vt 9, Vt 2 ja maantie 41. Tieverkon turvallisuus on erittäin tärkeä arvo, mutta liikenteen sujuvuudella on myös suuri merkitys. Vt 9:llä, välillä Aura – Loimaa, on käynnissä tiesuunnitelman laatiminen, jonka perusteella välillä tullaan toteuttamaan kolme ohituskaistaosuutta, jossa ajokaistat on erotettu toisistaan keskikaiteella. Näillä osuuksilla nopeusrajoituksen tulisi olla vähintään 100 km/h ns. Ruotsin mallin mukaisesti. Keskikaiteella erotetun tieosuuden nopeusrajoitusta voitaisiin nostaa 110 km/h turvallisuuden vaarantumatta merkittävästi.

Vt 9:n leveäkaistatien osalta nopeusrajoituksen pudottaminen ei ole ratkaisu, koska ongelmana on riskialtis tietyyppi. Valtion aiempien linjausten perusteella leveäkaistatiet tullaan muuttamaan keskikaiteelliseksi nelikaistaisiksi väyliksi, mikä olisi sekä turvallisuuden, toimivuuden että kestävyuden kannalta paras ratkaisu. Valtatie 9 leveäkaistatien nelikaistaistaminen yhteysvälillä Lieto as – Aura on suunnitelmat nyt toistamiseen tehty ja olisi erittäin tärkeää turvata suunnitelman toteutuminen nostamalla hanke Liikenne12 -suunnitelman tällä kaudella rahoitettaviin kohteisiin.

Valtatie 9 on yksi vilkkaimmin liikennöidyistä poikittaisista pääväylistä Suomessa. Tie kulkee halki koko Suomen ja on myös erittäin tärkeä viennin väylä sisämaasta Eurooppaan. Sisämaan rahtiliikenne Turun ja Naantalin kansainvälisiin satamiin kulkee nimenomaan valtatie 9 kautta.

Huoltovarmuuden näkökulmasta vt 9:n liikenteen sujuvuudesta tulee huolehtia tehostetusti. Nopeusrajoitusten säätämisen ja turvallisuuden lisäämisen lisäksi on otettava huomioon väylän häiriöherkkyys. Loimijoki Loimaan taajaman kohdalla muodostaa merkittävän riskin liikenteen sujuvuudelle. Liikennejärjestelmän häiriötilanteessa väylän välityskyky putoaa lähes nolnaan, koska korvaavia rinnakkaisyhteyksiä ei juuri ole. Vt 9:n kehittäminen Loimaan kohdalla (Tampereen suuntaan) eritasoliittymäjärjestelyin lisäisi merkittävästi liikenteen sujuvuutta, turvallisuutta ja huoltovarmuutta.

Esitetyssä aineistossa ei ole arvioitu aluekehitys-, kansantalous- eikä elinvoimavaikutuksia, vaikka ne ovat saavutettavuuden näkökulmasta olennaiset. Aineistoista puuttuu tieto siitä, minne nopeusrajoitusten muutokset kohdistuvat, joten vaikutusten arviointia joudutaan tekemään yleisellä tasolla. Lausuntopyyntöissä todetaan nopeuksien alentamisen pilottikohteista. Pilottikohteita ei tule osoittaa vt 9:lle, eikä maantie 41:lle.

Maanteiden nopeusrajoitusohjeen päivityksessä esitetyt tekniset kriteetit eri nopeusrajoituksille ovat hyvin perusteltuja. Tässä vaiheessa ei ole kuitenkaan tarkkaa tietoa siitä, miten rajoitusten muutokset kohdistuisivat Loimaan alueella. Turvallisuutta on parannettu merkittävästi esimerkiksi riista-aitoja lisäämällä ja pienaraluetten raivaamisella. Liikenneturvallisuutta on jatkossakin kyettävä parantamaan ensisijaisesti muilla keinoilla kuin laskemalla nopeusrajoitusta.

Esittelijä	Kehittämisjohtaja Laaksonen Paavo
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus antaa Väylävirastolle yllä olevan lausunnon liittyen maantieverkon nopeusrajoitusohjeen päivittämisestä ja kriteerien vaikutuksista ja valtuuttaa teknisen johtajan täydentämään ko. lausuntoa.
Päätös	Hyväksyttiin.